

A feltárás során fémkereső műszerrel egy római kori ólom pecsétlő és egy aranydrótból sodort lánc töredéke került elő.

A lelőhely Ny-i és K-i végeit sikerült tisztázni, É-i és D-i irányban az út mellett folytatódik.

Munkatársak: Czigány Dávid, Hargitai András régészek, Gera Ágnes, Szalai Gábor, Szöllösi Géza technikusok.

PESTI KRISZTINA

98. Hajdúböszörmény, Református templom (KÖH 36515)

(Hajdú-Bihar megye) Á, Kú, Ú

2012 októberében és novemberében került sor a város főterének, a Bocskai térnek a rekonstrukcióját megelőző régészeti feltárására. A 2005-ben végzett feltárás²⁷ folytatott az akkor aszfalittal fedett területeken. Célunk volt a D-i erőd fal fel nem tárt részeinek, és az erőd fal feltételezett DNy-i és ÉNy-i bástyáinak felkutatása.

A feltárás során kiderült, hogy a 2005-ben D-i erőd falként meghatározott falszakasz valójában az elbontott erőd fal termésköveit és tégláit felhasználva épített templom körüli kerítés maradványa volt. A D-i erőd fal ezzel a kerítéssel párhuzamosan, DK-i irányban, kb. 10 m-rel arrébb futott.

A D-i erőd fal és a bástyák feltételezett helyén nyitott kutatóárkokban több korszak emlékei kerültek elő. A feltárás jelentős eredménye volt egy Árpád-kori kerámiákat tartalmazó gödör, ami igazolja, hogy Böszörménynek ezen a részén már az Árpád-korban is volt település.

A keresett bástyáknak nem találtuk semmilyen régészeti nyomát (falmaradvány, alapozási árok), de az erőd fal DNy-i sarkánál egy kettős árkot tártunk fel, ami a benne talált pénz alapján az 1500-as évek utolsó harmadában készült. Mivel az árokrendszernek csak egy kis részét tártuk fel, funkcióját meghatározni nem tudjuk.

A feltárás több részén találtunk újkori terménytároló vermeteket, néhányat ki is égettek egykori használói.

D. SZABÓ LÁSZLÓ

99. Hajdúböszörmény, Városkert utca 40. (KÖH 89685)

(Hajdú-Bihar megye) Kő?

A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Kulturális Örökségvédelmi Irodája (Debrecen), a Hajdúböszörmény E2 víztisztító rendszer és E5 jelű termelő kút közötti nyomóvezeték földmunkáinak kivitelezésére régészeti szakfelügyeletet írt elő. A régészeti szakfelügyelet során, a nyomóvezeték nyomvonalának átvizsgálásakor a leendő vezeték D-i szakaszán koponyacsontokat találtunk. A régészeti megfigyelésre kijelölt helyszín Hajdúböszörmény ÉK-i felén, közvetlenül a vasúti pálya Ny-i oldalán, a Városkert utca 40. sz. alatt található.

A Déri Múzeum munkatársai 2012. augusztus 22-én kezdték el a leletmentést. Ennek eredményeként egy sír került feltárásra, melyben az elhunyt felsőtestét a nyomóvezeték földmunkái megbolygatták. A csontváz mintegy 110 cm-es mélységben fektetve Ny–K-i tájolással, lábai és felsőteste D-i irányban kicsavarodva helyezkedtek el, melléklete nem volt. Mellékletek és egyéb kísérő leletek hiányában a lelet kora nem meghatároz-

ható, de a helyszíntől ÉNy-ra feltárt középkori böszörmény falu (Hajdúböszörmény, Téglagyár 2.) alapján feltételezhető, hogy középkori. További régészeti korú lelet, jelenség vagy objektum nem került elő a nyomóvezetékkel kapcsolatos földmunkák által érintett területen.

Munkatársak: Csörgő József, Csutak Tünde, Szabó Nóra régésztechnikusok.

HULLÁM DÉNES

100. Hajós, Klastor Kass (Pincék, Kloster Kass) (KÖH 27499)

(Bács-Kiskun megye) Kő

A lelőhelyen 2012. augusztus 6–10. között hitelesítő feltárást végeztünk. A terület régóta ismert régészeti lelőhely, mely minden bizonnyal a középkori Csákányfő település emlékeit őrzi. A település egykori templomának helyén évtizedek óta kerülnek elő épületmaradványok, embercsonttöredékek. A lelőhely jelentős része szőlőültetvényekkel fedett, így csak a közöttük elhelyezkedő üres telken dolgozhattunk. A templom területe igen gazos, helyenként a korábban kivágott szőlőtuskók által bolygatott volt. A munkát a terület megtisztításával kezdtük. A megtisztított területen 4 árkot nyitottunk meg. Az 1. árok kialakítását a terület Ny-i oldalán É–D irányban kezdtük meg. A talaj rendkívül kevert, erősen törmelékeny volt. Már a felszíntől kezdve nagy mennyiségű téglá, kő, habarcs és apróra tört embercsont került elő. Az 1. árok DNy-i végén masszív, habarcsos-téglás omladék (esetlegesen alapozás) jelentkezett mintegy 1–1,2 m szélességben. Ettől mintegy 3 m-re, kb. 1 m széles, faragott kövekből és kevés téglából álló *in situ* alapozás jelentkezett. Mivel ez a K-i oldalán egyértelműen megszakad, elképzelhető, hogy egy oszlop alapozása. É-i irányban, mintegy 3 m távolságra tőle egy igen rosszul látható, apró köves, tégladarabos, habarcsos betöltésű, nagy valószínűséggel alapozási árok jelentkezett. Az 1. árokkal párhuzamosan megnyitott 2. árokban is jelentkezett a korábban megfigyelt habarcsos-téglás omladék, míg az ettől távolabbi objektumoknak nem volt nyoma. A kissé távolabb kialakított 3. és 4. árok talaja lényegesen tisztább volt, az egykori épülethez köthető objektum nem jelentkezett bennük. Az árok nagy valószínűséggel már a templom területén kívül helyezkedtek el. A terület szondázására kialakított árok és a bennük feltárt objektumok alapján megállapíthatjuk, hogy az egykori templom K-i részét kutattuk meg. Megtaláltuk az egykori alapozási árkokat, illetve részlegesen az alapfalakat, melyek egyértelműen kijelölik az egykori épület határait. A templom területe a többszöri szőlőtelepítés eredményeként erősen bolygatott, jelentősen károsodott. Sírok a templom területén nem jelentkeztek. Feltehetőleg csak az épülettől és így a dombtetőtől távolabbi, mélyebben elhelyezkedő, vastagabb homokkal fedett részen számolhatunk bolygatatlan temetkezésekkel.

KNIPL ISTVÁN

101. Hatvan, Grassalkovich-kastély, Premontrei kolostor, Vár (KÖH 63490, 63492)

(Heves megye) Á?, Tő, Kú, Ú, I

A Magyar Vadászati Múzeum Beruházó Nonprofit Közhasznú Kft. a hatvani Grassalkovich-kastély (hrs. 2713/4, KÖH törzsszám: 2123, régészeti lelőhely azonosító: 63490, 63492)

27 RKM 2005, 244–246.